

ŽURNALISTŲ ETIKA

POŽIŪRIS Į PROFESINĖS ETIKOS PROBLEMAS

**Nekaltumo
prezumpcija:
(ne)geroji
patirtis** 1,3,4 p.

**Žiniasklaidos
reglamentavimo
ir savitvarkos
sistema** 2 p.

**Iš Europos žmogaus
teisių teismo
praktikos** 4 p.

**Iš Lietuvos žurnalistų
ir leidėjų etikos
komisijos
praktikos** 4 p.

**Ar tikrai neįmanoma
išsiversti be etikos
kodeksų?** 5 p.

**Atvaizdo naudojimas
reklamoje be asmens
sutikimo** 6 p.

**Nusižengimai
profesinei etikai** 7 p.

**LŽS Etikos
komisija** 8 p.

Nekaltumo prezumpcija: (ne)geroji patirtis

Remiantis Europos žmogaus teisių teismo praktika, informavimo laisvė gali būti apribota, jei skleidžiant informaciją būtų paaiškinti nekaltumo prezumpcijos.

Nekaltumo prezumpcijos principas tvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnyje, kuris numato, kad asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas ne rodytas statymo nustatyta tvarka ir pripažinti teisėtvarkos teismo nuosprendžiu.

Nekaltumo prezumpcija - tai ne vien konstitucinė garantija, bet ir profesionalios žurnalistikos norma. *Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksas numato, kad žurnalistas, viešosios informacijos rengėjas privalo laikytis nekaltumo prezumpcijos. Žmogų kaltu gali pripažinti tik teismas įsiteisėjęs nuosprendžiu (LŽLEK 37 str.).* Nekaltumo prezumpcija yra viena iš pagrindinių baudžiamosios proceso normų, kuri garantuoja žmogaus laisvę. Asmeniui, kurio atžvilgiu taikomas baudžiamasis persekiojimas, apibūdinti gali būti pavartota viena iš trijų teisinės savybės: *įtariamasis, kaltinamasis* arba *teisiamasis*. Kai kurie žurnalistai neteisingai vartoja šias savybes ar dar blogiau - grubiai pažeidžia nekaltumo

prezumpcijos principą, vadindami asmenį, tariamą padariusį nusikaltimą, šūdu, plėšiku ir pan.

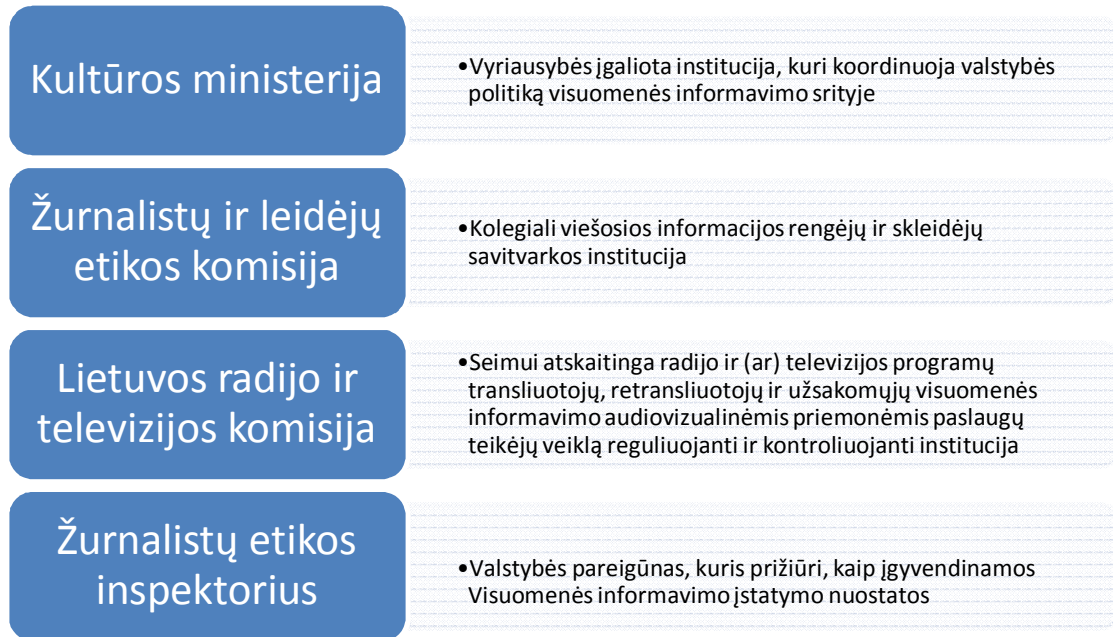
Baudžiamosios proceso kodekse tariamuoju vadinamas asmuo, sulaukytas tariamą, kad jis padaręs nusikaltimą, arba asmuo, apklausiamas apie veiksmą, kurio padarymu jis tariamas, arba apklausiamas asmuo, kuriam yra surašytas pranešimas apie tariamą nusikaltimą (BPK 21 str.). Kaltinamuoju laikomas asmuo, dėl kurio yra prokuroro priimtas kaltinamasis aktas arba prokuroro pareiktas nubausti asmenį teismo baudžiamosios sakymo tvarka, taip pat asmuo, prieš kurį teisme nagrinėjama byla privataus kaltinimo ar pagreitinoto proceso tvarka (BPK 22 str.). Kaltinamasis, dėl kurio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, tampa nuteistuoju (BPK 22 str.).

Baudžiamosios proceso kodekse nurodyta, kad kaltinamasis, dėl kurio priimtas kaltinamasis nuosprendis, tampa kaltinamuoju (BPK 22 str.).

Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekse suformuluota nuostata, kad jeigu visuomenės interesais būtina paskelbti asmens, įtariamo padariusį nusikaltimą,
(Nukelta į 3 psl.)

Žiniasklaidos reglamentavimo ir savitvarkos sistema

Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veiklos reglamentavimo ir savitvarkos institucijos yra teisintos Visuomenės informavimo statyme. Reglamentavimo ir savitvarkos sistemą sudaro: Kultūros ministerija, žurnalistų ir leidėjų etikos komisija, Lietuvos radijo ir televizijos komisija, žurnalistų etikos inspektorius.

Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija

Komisiją sudaro 15 narių, kuriuos deleguoja Visuomenės informavimo statyme išvardyti 15 organizacijų atstovai. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus ir priima sprendimus dėl *Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso* pakeitimų.

Skundai paprastai išnagrinjami ne vėliau kaip per 60 dienų nuo skundo gavimo dienos. Komisijos sprendimas galioja vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos.

Jeigu per vieną mėnesį ta pati visuomenės informavimo priemonė yra pripažįstama pažeidusi *Žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksą* ne mažiau kaip 3 kartus, Komisija svarsto klausimą dėl rengėjo ir skleidėjo priskyrimo profesinės etikos nesilaikanti viešosios informacijos rengėjų kategorijai (toks sprendimas galioja vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos).

Žurnalistų etikos inspektorius

Inspektorius nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pateiktus) dėl: visuomenės informavimo priemonės pažeistos įgyvendinimo; teisės privataus gyvenimo apsaugos pažeidimo; visuomenės informavimo priemonės; asmens duomenų tvarkymo pažeidimo visuomenės informavimo priemonės.

Prifiltri, kaip gyvendinamos *Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo* nuostatos; vertina, kaip informuojant visuomenę laikomasi *Visuomenės informavimo įstatymo*.

Priskiria spaudos leidinius, audiovizualinius kūrinius, radijo ir televizijos programas ar laidas, visuomenės informavimo priemones ir (ar) jų turinį erotinio, pornografinio ir (ar) smurtinio pobūdžio kategorijoms. Nustato, ar visuomenės informavimo priemonė paskelbta viešoji informacija skatina nesantaiką dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, sitikinimo ar pažiūrų.

Nekaltumo prezumpcija: (ne)geroji patirtis

(Atkelta į 3 psl.)

kaltinamojo, teisiamojo pavardę, o vėliau šis nusikaltimo faktas nebuvo įrodytas, žurnalistas, viešosios informacijos rengėjas privalo nedelsdamas informuoti visuomenę apie tai, jog tas asmuo nekaltas (LŽLEK 40 str.). Taigi, ne žurnalistas, ne policija ar prokuratura sprendžia, kas yra nusikaltėlis, o kas ne. Tų teisė priklauso išskirtinai teismui ir niekam kitam. Kol teismo nuosprendis ne siteis jo, bet kuris asmuo, kuriam pareikti tarimai, kaltinimai ar kuris yra teisiamas, saugomas nekaltumo prezumpcijos. Žurnalistas privalo išmanyti tos srities, kurioje dirba, terminologiją ir nepainioti terminų, skirtų apibūdinti asmens, kurio atžvilgiu taikomas baudžiamasis persekiojimas, teisinio statuso.

Skaitydami žiniasklaidos publikacijas, randame nemažai atvejų, kai nekaltumo prezumpcijos principo visiškai nepaisoma. Dažnai žurnalistai šatleidžia vadžias" rezonansin se bylose. 2007 m. rugsėjo 29 d. dienraštyje šLietuvos rytas" bei interneto portale *lytas.lt* buvo paskelbta publikacija, kurioje A. J. varduota vaik žudike, pasmaugusia du savo vaikus. Tuo metu byloje d l dviej mažame i vaik nužudymo A. J. buvo pripažinta tariam ja, jos atžvilgiu buvo vykdomas ikiteisminis tyrimas. Europos Tarybos Parlamentinis Asambljos Rezoliucijos Nr. 1003 (1993) šD l žurnalistikos etikos" 22 straipsnyje tvirtinta, kad žurnalistin informacija ir nuomon s turi gerbti nekaltumo

prezumpcij ypa tais atvejais, kai dar tebevyksta teismo procesas ir turi b ti susilaikoma nuo išankstini sprendim . žmogaus teisi steb žimo institutas, atkreip s d mes – atvej , pašlymo, kad nekaltumo prezumpcijos nepaisymas ir vie-as asmens pripažinimas kaltu, nefinantis vis bylos aplinkybi ir nesulaukus teismo apkaltinamojo nuosprendžio, formuoja išankstin neigiam visuomen s nuomon ir daro tiesiogin tak b simam teismo ne-ali-kumui.

Nemažai pavyzdžių, kai tariamieji yra vadinami nusikaltėliais, žmogžudžiais, plėikais, nors teismas savo verdikto nepaskelb . Tai ištrauka iš publikacijos Klaipėdos dienrašio portale: *šPenktadienį suimtas klaipėdietis Vardas Pavardė, praėjusį gruodį itin žiauriai nužudęs savo motiną, nupjovęs nuo jos kūno galvą ir pabėgęs į užsienį. Jau po pirmosios apklausos Klaipėdos miesto apylinkės teisme suabejota, ar jaunas vyras yra psichiškai sveikas*". Publikacijos autorius pabaigoje d l visa ko rašo prieraiš , kad jeigu kalt bus rodyta, ufl padarytus nusikaltimus vardytam asmeniui gresia nelaisv iki gyvos galvos.

Asmen , kuri kalt dar ne rodyta teisme, negalima vadinti nusikaltėliais. žurnalistu, nu-vie ian io gin ytinus siufletus ar nusikaltimus, pareiga ne-ali-kai vertinti kaltinam j , tariam j ar teisiam j . Ta iau neretai pasirenkama kaltintojo pozicija, vartojami epitetai, palyginimai ir kitos stilistinis priemon s, kuriomis siekiama sustiprinti naujienos rezonans ,

paversti j sensacija. Daug tokių profesionalumo stokos pavyzdžių rasime publikacijose, skirtose Kedžio-Stank nait s istorijai.

žurnalistu pareiga ginti tiek tariam j , tiek nukent jus j . *Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekse įtvirtintas draudimas skelbti įtariamojo padarius nusikalstamą veiką asmens duomenis, iš kurių būtų galima nustatyti įtariamojo tapatybę (LŽLEK 40 str.). Draudžiama skelbti duomenis ir apie asmenį, nukentėjusį nuo nusikalstamos veikos, be to asmens sutikimo, o asmeniui žuvus - be jo artimųjų sutikimo (LŽLEK 41 str.). Įtariamojo vardas ir pavardė nesulaukus įsiteisėjusio teismo nuosprendžio ar nukentėjusio vardas ir pavardė gali būti nurodyti tuo atveju, jei visuomenės interesui tenka viršenybė privatumo atžvilgiu. Jei nusikalsta nepilnametis, tuomet žurnalistas bei viešosios informacijos rengėjas neturi, siedamas su nusikalstama veika ir kitais teisės pažeidimais, skelbti nepilnamečio asmens duomenų, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę (LŽLEK 51 str.).*

Deja, tikrov kitokia. Kartais informacij , kuri leidžia identifikuoti tariamuosius ir nukent jusiuosius, paskleidžia patys pareig niai. Teisingumo institutas, vertindamas teis saugos institucij vie-ai skelbt kategori-ko pob džio informacij apie D. Kedžio kalt nužudant du asmenis, pabr fl , kad tokie teis saugos institucij veiksmai kertasi su Konstitucijoje apibr fltu nekaltumo prezumpcijos principu, kur akivaizdžiai pamiršo tiek

Generalinis prokuroras, tiek kit teis saugos institucij atstovai, be teismo vie-ai ir kategori-kai nurodantys nufludym vykdytojus. Toks teis sauginink elgesys tik didina ir taip maksimali rib -ioje istorijoje pasiekusi teisinio nihilizmo koncentracij bei tamp visuomen je. Kaip pabr flia Teisingumo institutas, teismas jau niekada negal s nustatyti D. Kedffio kalt s, nes jis mir s, o alternatyv teismui -iai funkcijai atlikti teisin je valstyb je ie-koti nedera.

fiurnalistas privalo sid m ti, kad ffiniasklaidos laisv konfliktuoja su teise privatum ir nekaltumo prezumpcija, ypa tais atvejais, kai asmen atffvilgiu yra vykdomas baudffiamasis persekiojimas. Nors teis flodffio laisv yra viena i- pagrindini fimogaus teisi , ji yra ribojama draudimo paffeisti kit asmen teises ir laisves. Visuomen s informavimo statymo 19 str. numatytas draudimas skleisti informacij , paffeidffian i nekaltumo prezumpcij ir kliudan i teismin s valdffios ne-ali-kumui.

fiurnalistas turi atid s informacijai, kuri teikia ir valstyb s institucijos. Policija ir prokurat ra teikia informacij i- kaltintoj pozicij , o fiurnalistas privalo j pateikti ne-ali-kai ir uftikrinti atsakymo teis .

**Viktoras Trofimišinas
LŽS Etikos komisijos
pirmininkas**

Iš Europos žmogaus teisių teismo praktikos

Savo nuomon d l spaudos laisv s ir nekaltumo prezumpcijos santykio yra parei-k s Europos fimogaus teisi teismas: informavimo laisv gali b ti apribota, jei skleidffiant informacij b tina paisyti nekaltumo prezumpcijos. 2011 m. spal m n. nagrin damas ie-kin byloje *Pavalache* prie- Rumunij , Europos fimogaus teisi teismas patenkino ie-kovo skund , remdamasis tuo, kad prokuroras, kuris tyr baudffiam j byl jo atffvilgiu, 2000 m. gruodffio 19 d. spaudos konferencijoje parei-k , kad ie-kovas piktnaudffiavo valdffia, o teismas – fakt patvirtino tik 2002 m. gegufl s 15 d. siteis jusiu nuosprendffiu.

Europos fimogaus teisi teismas laikosi nuomon s, kad prokuroro parei-kim ir jo paskelbim ffiniasklaidoje galima vertinti kaip oficial asmens pripaffinim kaltu, nepaisant to, kad teismas galutinio flodffio dar nebuvo paskelb s.

Iš Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos praktikos

Lietuvos fiurnalist ir leid j etikos komisija svarst N. Venckien s skund d l UAB šDiena Media Newsō ffiniasklaidos priemone 2011-09-22 paskelbtos publikacijos šT. Stank nien : jie dar visk , kad mus suflflugdyt " (autor A. Kuznecovait) teiginio „/.../ kai *Drąsius Kedys nužudė Violetą Naruševičienę ir Joną Furmanavičių* /.../“ nekaltumo prezumpcijos paisymo poffi riu. fiurnalist sutiko, kad teismas n ra pripaffin s D. Kedffio kaltu, ta iau paai-kino, kad ji ra-iusi tik tai, k tvirtino pareig nai.

Komisija sulauk fimogaus teisi centro kreipimosi, kuriame teigiama, kad neturi b ti sudarytas precedentas, jog kai kuriais atvejais fiurnalistas gali nesilaikyti nekaltumo prezumpcijos principo ir tai pateisinti vairiomis interpretacijomis.

Svarstant skund atkreiptas d mesys tai, kad ne vien UAB šDiena Media Newsō, bet ir kitos ffiniasklaidos priemon s elg si pana-iai, tod l j publikacijos irgi svarstytin s nekaltumo prezumpcijos paisymo poffi riu.

Komisija nusprend atlikti monitoring ir i-siai-kinti, ar Lietuvos ffiniasklaidos priemone pateikiant informacij apie vadinam j pedofilijos byl buvo laikomasi nekaltumo prezumpcijos principo. Gavusi monitoringo rezultatus, Komisija vertins publikacij šT. Stank nien : jie dar visk , kad mus suflflugdyt ".

Ar tikrai neįmanoma išsiversti be etikos kodeksų?

Etikos kodeksai visai apibrėžia žurnalist funkcijas, teises, pareigas, ir išreiškia bendruosius principus, kurie padeda optimaliai vykdyti profesinį veiklą. Etikos kodeksai vienur vadinami etikos normomis, chartijomis, kitur – elgesio kodeksais, taisyklėmis ir panašiai, tačiau tikslai bendri: užtikrinti profesijos nepriklausomumą ir tarnauti visuomenės interesams. Lietuvos žurnalistai ir leidėjai etikos kodeksą priėmė 1996 m., o 2005 m. pakeistą. 2011 m. gruodžio mėn. Vilniuje vykusios konferencijos „Etika kaip žurnalistikos kokybės ir išlikimo galimybės dalyviai priėmė rezoliuciją, konstatuojančią būtinumą parengti naują žurnalistinę etiką reglamentuojant kodeksą. Tam dokumentui parengti sudaryta Visuomenės informavimo priemonių etikos kodekso rengimo darbo grupė.

Žurnalist bendruomenė kartas nuo karto diskutuoja dėl kodekso reikalingumo ir to, koks jis turėtų būti. Rasti atsakymus gali padėti ESBO atstovo finišklaidos laisvės klausimais biuro rekomendacijos.

Kodėl reikalingas etikos kodeksas?

Demokratinėje visuomenėje žurnalistai naudojami statymų garantuotomis teisėmis ir privilegijomis, užtikrinančiomis visai visuomenės informavimo priemonei kurti, viešinti informacijos rinkimą, nuomonę ir finišklaidą. Žurnalistai savo ruožtu turi elgtis atsakingai, jų tikslai turėtų būti skaidrūs. Tačiau neišvengiamai ateina momentas, kai žurnalistams tenka susidurti su savo laisvės ribomis, pripažinti visuomenės gerovės viršenybę.

Jei žurnalistai dirba vadovaudamiesi profesinės etikos normomis, kurios grindžiamos neatsakymu, patikimumu, nepriklausomumu, jų galimybės išvengti konfliktų su statymais daug didesnės. Iš esmės etikos normos užtikrina didesnę laisvę.

Kam naudingas etikos kodeksas?

Visiems. Leidiniai savininkus ir leidėjus kodeksas saugo nuo nepagrįstos kritikos ir teismų;

žurnalistams kodeksas yra jų darbo vertinimo kriterijus; visuomenei – tai garantija gauti objektyvią, patikimą ir patikrintą informaciją.

Ar vienoje šalyje gali egzistuoti keletas etikos kodeksų?

Laikraščiai, radijo stotys, televizijos kanalai, interneto portalai, vairovi, o kartu ir kaita yra labai dideli, kaip ir pačių žurnalistikos turinys. Kiekviena finišklaidos priemonė gali sukurti savo etikos kodeksą, atsivėlėgdama poreikius.

Ar verta šalyje turėti vieningą etikos kodeksą?

Nebūtina. Galbūt verta atskirus kodeksus spaudai ir transliuotojams. Visuotinai pripažintą kodeksą gali tapti pagrindu kitam kodeksui.

Tarptautinė praktika rodo, kad svarbiausia – finišklaidos priemonių ištikimybė savo pačių standartams. Praktikoje yra atvejai, kai pirmenybė teikiama konkrečiai visuomenės informavimo priemonei etikos

kodeksams, o bendri kodeksai ignoruojami.

Kuo pasižymi geras kodeksas?

Jis yra parašytas suprantamai; jis visai apimantis ir lakoniškas; nuolat perflirimas ir atnaujinamas.

Kam pirmiausia tenka pareiga kurti etikos kodeksą?

Žurnalistams. Leidinio kokybę sudaro tam tikri elementai visuma: patikimumas, objektyvumas, sąflinėjimas, neatsakymas ir kt., todėl etikos kodekso kurti turi užflisinti profesionalai, dalyvaujantys leidinių gamyboje, turinio kurti.

Kas turėtų įtikinti žurnalistus ir redaktorius, jog kodeksas yra būtinas?

Žurnalistams ir redaktoriams turi rūpėti patikimo leidinių ir finišklaidos stiprinimas. Užflisintuotis tampa vis sudėtingesnė, kadangi auditorija vis labiau pranta bendrauti su informacijos organizacijomis internetu ir gauti savalaikius bei patikimus atsakymus.

Visuomenės išsilavinimo ir finišklaidos (informacinio) raštingumo lygis kyla, visuomenė labiau pastebi bei jautriau reaguoja finišklaidos atsakymais ir iškraipymais.

Etikos kodeksai padeda organizacijoms sąflinėjiau elgtis auditorijos atflvilgiu. Galiausiai jie tampa galingu komerciniu kapitalu ir konkurencingumo didinimo priemone.

Kokį vaidmenį kodekso kūrime turi vaidinti valstybė?

Valstybė turi tenkintis pasyviu vaidmeniu. Tik finišklaidos profesionalai bendruomenės atsakomybę kodekso sudarymą.

Aktyvus valstybės kišimas ir dalyvavimas keltų pavojų išsumanymo nepriklausomumui.

Atvaizdo naudojimas reklamoje be asmens sutikimo

Asmens sutikimas fotografuotis ir (ar) skelbti nuotrauką, kai jam žinomas informacijos turinys ir (ar) kontekstas, nėra pakankamas spręsti apie asmens sutikimą tokią nuotrauką atgaminti, demonstruoti ar spausdinti bet kokiame kitame kontekste.

2011 m. gruodžio 23 d. žurnalisto etikos inspektorių paskelbtas sprendimas dėl publikacijoje šifmogus, kuriuo galima pasitikėti (Liberal ir centro s jungos kandidato Tautvydo Baršio politinės reklamos leidinys šifmes galime! Uf Kauno pergales!š, 2011 m.) paskelbtos nuotraukos. Inspektoriui skundėsi Grafiņa Sviderskytė ir Jurgis Kairys dėl atvaizdo panaudojimo iame leidinyje.

Pareikėj teigimu, j bendra nuotrauka kandidato T. Baršio politinei reklamai panaudota neatsiklausus ir negavus sutikimo, o j darant vieno renginio metu apie b simo kandidato ketinimus nebuvo jokios kalbos. Anot pareikėj, j atvaizdas gijo akivaizd reklamini pob d: po didelio formato nuotrauka išspausdintas sakinyš („SKRAIDO TIK DRĄSŪS ŽMONĖS. Verslininką Tautvydą Baršį, žurnalistę Grafiņą Sviderskytę ir lakūną Jurgį Kairį vienija pomėgis aviacijai. „Labai svarbi lakūno savybė – drąsa. Tačiau vien jos nepakanka. Reikia didžiulės disciplinos, tikslumo ir susikaupimo“, – teigia J. Kairys.“), kuris netiesiogiai teigiamai pristat kandidat; vir nuotraukos stambiu rifu išspausdintas politin s partijos

reklaminiš kampanijos – kis. Pareikėjai pra– vertinti politin reklam VI nuostat atitikimo poffi riu.

Vie-osios informacijos (politin s reklamos) ufsakovas ó Liberal ir centro s jungos Kauno skyriaus pirmininko pavaduotojas M. Tšvikas nurod, kad T. Baršys kaip kandidatas ufsak reklamini leidin nederin s leidinio maket su LiCS Kauno miesto rinkim tabo vadovu.

fiurnalisto etikos inspektoriaus sprendime paflymima, kad asmens atvaizdas yra fimogaus privataus gyvenimo dalis, d l kurios panaudojimo asmuo sprendfia savo nuoffi ra. Be to, asmens sutikimas fotografuotis asmens teisi ó tiek teis s atvaizd, tiek teis s privat gyvenim ir jo slaptum ó gynimo poffi riu *ex officio* nerei–kia asmens sutikimo toki nuotrauk panaudoti bet kokiems tikslams ateityje. D l asmens atvaizdo naudojimo reklamoje turi b ti gautas to asmens sutikimas. Kai asmens atvaizdas panaudojamas reklamai, reikalingas specialus jo sutikimas, kurio turin sudaro ir tai, kad asmeniui flinomos jo atvaizdo naudojimo reklamai s lygos ir jis su tokiomis s lygomis sutinka. Tokia i–vada seka i– to, kad ginama asmens teis atvaizd, kaip teis s privatum dalis, yra susijusi su asmens interesais bei j apsauga, kiek tai palie ia neteis t asmens atvaizdo panaudojim komerciniais ar kitokiais tikslais.

Konkre iu atveju pareikėj sutikimas naudoti bendr j nuotrauk politin je reklamoje gautas nebuvo. Asmens sutikimas

fotografuotis ir (ar) skelbti nuotrauk, kai jam flinomas informacijos turinys ir (ar) kontekstas, n ra pakankamas spr sti apie asmens sutikim toki nuotrauk atgaminti, demonstruoti ar spausdinti bet kokiame kitame kontekste. VI 13 str. 1 d. 3 p. nustatyta, kad siekiant nepaffeisti asmens teisi, apsaugoti jo garb ir orum, renkant ir vie–ai skelbiant informacij draudfiama filmuoti ir fotografuoti fimog ir naudoti jo atvaizdus reklamai visuomen s informavimo priemone be iio fimogaus sutikimo.

Pareikėj j nuotraukos skleidimas siekiant politin s partijos nario reklamos tiksl vertintas kaip pareikėj traukimas konkre ios politin s partijos ó Liberal ir centro s jungos rinkim agitacij. J traukimas toki veikl prie– j vali buvo nesuderintas su j interesais. Tod l ir pareikėj nuotraukos skleidimas be j sutikimo paffeid pareikėj teis atvaizd.

LiCS, b dama vie-osios informacijos ufsakov ir skleid ja, tur jo pareig kontroliuoti visuomen s informavimo priemone je, t. y. jos ufsakytame ir apmok tame reklaminiame leidinyje ketinam skelbti informacij, nepaisant to, kas politin s partijos vardu pateik spausdinti leidinio maket.

fiurnalisto etikos inspektorių sp jo LiCS d l Visuomen s informavimo statymo paffeidimo, padaryto paskelbiant pareikėj nuotrauk be j sutikimo.

NUSIŽENGIMAI PROFESINEI ETIKAI

Vykdydamas savo veiklą žurnalistas neturi teisės prisiimti jokių kitų įsipareigojimų, išskyrus profesinius įsipareigojimus viešosios informacijos rengėjui (Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 25 str.)

TMenioni rajono savivaldybės tarybos nariai R. Klipius, K. Trapikas, K. Savickas, bendruomenės atstovai R. Mikšaitis - žurnalistas etikos inspektorius, prašydami vertinti laikraščio TMenioni krašto redaktorės Irenos Pauliukevičienės publikacijas „Kiek asmenys TMenioniuose vaikšto parduotuvėse su beisbolo ar golfo lazdomis?“ (2012-01-21), „SD 1 santykių aiškinimasis lazdomis - sujudimas visoje -alyje“ (2012-01-28), „Teisininko nuomone, LOT paflymas vadinamas raštas“ (2012-02-04), „Darbo partijos turas per Lietuvą prasidėjo nuo TMenionių“ (2012-02-11), „Kurti ekonomikai turi specialistai“ (2012-02-18). Skunde teigiama, kad laikraščio redaktorė I. Pauliukevičienė dirba ir TMenioni rajono savivaldybėje vyriausiąja specialiste bei betarpiškai bendrauja su meru V. Vigeliu. Todėl, skundo autorių nuomone, ji, kaip žurnalistas, yra neobjektyvi ir -ališka opozicijos atfvilgiu, publikacijose pateikiama melaginga informacija apie opozicijoje esančias partijas ir jų lyderius.

fiurnalistas etikos inspektorius skundą persiuntė žurnalistas ir leidėjų etikos komisijai. Komisija nusprendė, kad laikraščio TMenioni krašto redaktorė I. Pauliukevičienė, dirbdama ir TMenioni rajono savivaldybėje, pafleidžia žurnalistas ir leidėjų etikos kodekso 25 str.

Igyvendinant teisę gauti ir skleisti informaciją privalu garantuoti visas kitas žmogaus teises ir laisves (Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 1 str.)

E. fiuravliovas prašė vertinti 2012-05-26 dienraščio „Lietuvos rytas“ ir 2012-05-29 laikraščio „Ukmergės linijos“ publikaciją „Padegėjų i-davėjų rašyena“. Teigama, kad publikacijos autorius D. Zimblis, pacitavusi trečiąją asmenį ir paskelbusi straipsnyje sakinius „...“ Jis yra vaikinimas, prieš dvejus metus mirė jo motina. „...“ pafleidžia profesinę etiką paviešindama informaciją apie vaiko vaikinimą. Nors žurnalistas ir nenurodė tariamojo nepilnameio vardo bei pavardės, bet straipsnyje pateikti duomenys leido identifikuoti jo tapatybę. Dėl -ios publikacijos kreipėsi ir Vaiko teisių apsaugos kontrolierė E. fiobienė. vaikinimas yra paslaptis ir tokios informacijos atskleidimas uftraukia ir baudfiam j atsakomybę.

Lietuvos žurnalistas ir leidėjų etikos komisijos nuomone, nors informaciją apie vaikinimą suteikė trečiasis asmuo, žurnalistas turėjo visapusiškai j vertinti ir atsirinkti, k galima viešinti, o ko - ne. Nei-laikyta pusiausvyra tarp pareigos informuoti visuomenę apie nusikaltimą, ir pareigos nepafleisti -eimos ir vaiko intereso. Buvo pasiūlyta balsuoti dėl Etikos kodekso 1, 36 ir 40 straipsnių galimo pafleidimo. Komisijos nuomone, tarimai padarytu nusikaltimu niekaip nra susiję tik su vaikinimu.

Komisija nusprendė, kad dienraščio „Lietuvos rytas“ ir laikraščio „Ukmergės linijos“ publikacijoje „Padegėjų i-davėjų rašyena“ buvo pafleisti -ie žurnalistas ir leidėjų etikos kodekso straipsniai:

1 str.

Galimybė gauti ir skleisti informaciją, bdamą viena iš-pagrindinių žmogaus teisių, turi būti gerbiama, tačiau jgyvendinant privalu garantuoti visas kitas žmogaus teises ir laisves. Atsifvelgiant -i žmogaus teisių veiksmų, būtina nuolat siekti j teisingos pusiausvyros.

36 straipsnis.

fiurnalistas, viešosios informacijos rengėjas neturi skelbti fiinių apie privatų žmogaus gyvenimą be jo sutikimo, nebent tos fiinios būtų susijusios su viešuoju asmeniu ir yra svarbios visuomenei arba kai fiksuojama nusikalstama veika.

40 straipsnis.

Draudfiama skelbti tariamojo padarius nusikalstamą veiksmą asmens duomenis, iš-kurių būtų galima nustatyti tariamojo tapatybę.

LŽS ETIKOS KOMISIJA

Lietuvos žurnalistų sąjungos Etikos komisija siekia sukurti realią žurnalistų savitvarkos sistemą, pirmiausia patiems žurnalistams vertinant savo organizacijos narių etiką.

Etikos komisija kurta LfiS Valdybos 2009 m. kovo 21 d. sprendimu. Iki tol LfiS narių etikos klausimais rūpinosi LfiS Valdyba, o iki 2006 metų LfiS suvaffiavimo - Garbės teismas.

Pirmajame Etikos komisijos posėdyje 2009 m. kovo 28 d. išrinktas pirmininkas ir du pavaduotojai. Komisija darbu pradėjo patvirtinusi 2009 m. balandžio 3 d. veiklos Reglamentą.

Komisija rūpinasi Lietuvos žurnalistų sąjungos narių profesinės etikos ugdymu, nagrinėja skundus, pareiškimus, kreipimus dėl LfiS narių etikos, LfiS statuto pakeitimų, LfiS valdymo organų sprendimų nevykdymo, ginčus, kylančius tarp LfiS narių, skyrių, klubų ir LfiS valdymo organų. Komisija išaisklia klausimais teikia išvadas, siūlymus, priima sprendimus. Komisija gali savo iniciatyva pareikšti viešą nuomonę (poziciją) dėl visuomenės informavimo principų laikymosi ir etikos pakeitimų finišasklaidoje.

Komisija taip pat nagrinėja LfiS narių bei Komisijos narių pasiūlymus žurnalistinės etikos ugdymo klausimais bei pareiškimus dėl Etikos kodekso pakeitimų.

Komisija gali savo iniciatyva pareikšti nuomonę (poziciją) dėl visuomenės informavimo principų laikymosi ir etikos pakeitimų finišasklaidoje.

LŽS Etikos komisijos sudėtis

Komisijos pirmininkas Viktoras Trofimiūnas
Raimundas Celencevičius, narys
Aust Korbut, narė
Vitalija Morknienė, narė
Vidmantas Matutis, pirmininko pavaduotojas
Aurelija Arlauskienė, pirmininko pavaduotoja
Aurelija Juotautienė, komisijos sekretorė

Norėdami kreiptis LfiS Etikos komisijai, užpildykite parengtą Kreipimosi formą (ją rasite LfiS interneto svetainėje). Kreipimasis galima pristatyti asmeniškai arba siūsti pašto adresu:

LfiS Etikos komisijai,
S. Konarskio g. 49,
LT-03123 Vilnius

arba el. pašto:
info@lzs.lt arba viktoras.etika@gmail.com

Komisijos adresas internete:
http://www.lzs.lt/lt/lzs_etikos_komisija

Antros kadencijos Komisija (nuo 2011.02)

Raimundas Celencevičius
Aust Korbut
Algis Juozas Kusta (iki 2011.12)
Angelina Liaudanskienė (iki 2011.12)
Danielius Mickevičius (iki 2011.03)
Vitalija Morknienė (pavaduotoja)
Vidmantas Matutis (nuo 2011.03)
Viktoras Trofimiūnas (pirmininkas)
Aurelija Arlauskienė (nuo 2011.12)
Aurelija Juotautienė (nuo 2011.12)

Pirmos kadencijos Komisija (2009.03-2011.02)

Aurelija Arlauskienė (pavaduotoja)
Aust Korbut
Vidmantas Matutis (iki 2009.12)
Vita Morknienė (pavaduotoja)
Viktoras Trofimiūnas (pirmininkas)
Jonas Vilyvis
Aurėlija Juotautienė
Aldona Karekaitė (nuo 2010.01)